

10. sz. melléklet

A Nyitnikék Tagóvoda nevelési sajátosságai

1. Helyzetelemzés

Epochális programunk a Salgótarjáni Összevont Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programjában megfogalmazott általános alapelveken, tartalmakon-irányokon kívül a helyi sajátosságokra épülő egyéni célokat, feladatokat, specialitásokat tartalmaz.

Óvodánk 1997-ig a Hősök út 33-47 sz. épületében működött 7 csoporttal. Az építésügyi szakértők véleménye szerint mindkét épületben a károsodások oly mértékűekké váltak, hogy nem biztosították a rendeltetésszerű használathoz szükséges követelményeket. A fent leírt indokok alapján az Arany János Általános Iskola és Szakiskola „piros épületeinek” óvodai célokra történő átalakításával, helyileg, jelenlegi címünkre a Makarenkó út 1/B. szám alá költöztünk. Időközben a Makarenkó úti óvoda átszervezésével az ott működő 2 óvodai csoport hozzánk csatolásával, az 1998-as nevelési évet 9 csoporttal 225 gyermekkel indítottuk.

A 2007-2008-as nevelési évben 7, majd a 2010-2011-es nevelési évtől a gyermekek létszámának további csökkenése miatt 5 csoporttal működött óvodánk.

A 2013-2014-es nevelési évben Salgótarján Megyei Jogú Önkormányzata sikeresen nyert az ÉMOP 4.3.1/A-I pályázaton, melynek során az intézmény teljes körű felújítására, és csoportbővítésre került sor. Ennek megfelelően a 2014-2015-ös nevelési évtől óvodánk hat csoporttal működik.

Személyi feltételek a törvényi előírásoknak megfelelnek:

- csoportonként két óvodapedagógus
- csoportonként egy a nevelőmunkát segítő dajka.
- Két pedagógiai asszisztens

A számunkra kialakított optimális feltételrendszer, melynek részesei gyermekek és felnőttek egyaránt, nemcsak pedagógiai munkánkat segíti, hanem otthonosságával, harmóniájával megkönnyíti az ide járó gyermekek óvodai környezetbe való beilleszkedését.

Hiszen számukra a család után a világ kitágulását, a környezet felfedezését első izlésformáló és élményt, adó helyet az óvoda jelenti. Fontosnak tartjuk környezetünk harmóniájának megteremtését, hiszen a magunk alkotta környezet, folyton-folyvást szól hozzánk, életünk állandó kerete. Hisszük, és valljuk, hogy a harmonikus környezet, harmonikus életre is nevel. Nem egyetlen leckét, egész életet kell megtanítanunk a gyermekeknek.

A tanulási folyamat első állomása a család után, de mindenképpen a családdal együttműködve az óvoda. Tudjuk, hogy hol tart és hová akarjuk eljuttatni gyermekeinket. Megadjuk számukra

mindazt, ami a célba jutáshoz szükséges. Óvodai programunk is ez a célt szolgálja: az egyéni képességfejlesztést, az egyénre figyelmet, a gyermek életben való eligazodását, magatartáskultúrájának csiszolását.

Óvodánk átszervezésével nevünk is megváltozott. Sokat gondolkoztunk azon, hogy melyik lenne az a megfelelő név, amely kifejezi pedagógiai munkánkat, az itt dolgozó személyek egyéniségét és a gyermekekhez is közel áll.

Így találtunk a **Nyitnikék** névre.

- Nyitunk a gyermekek világa érzelme, és értelme felé
- Nyitunk a szülői befogadás és meggyőződés felé
- Nyitunk a társadalmi igények, változások felé
- Nyitunk a társadalmi intézmények felé
- Nyitottak vagyunk minden olyan innovációs törekvésre, mely előre viszi pedagógiai munkánkat, segít önálló arculatunk kialakításában
- Végül nyitottak vagyunk egymás munkájának megismerésére, megbecsülésére.

A fenntartó által elnyert TÁMOP 3. 1. 4.-08/2-2009-0268 Kompetencia fejlesztés Salgótarjánban pályázat útján a 2009-2010-es nevelési évben került bevezetésre intézményünk egy csoportjában a kompetencia alapú programcsomag.2010-2011-es nevelési évtől fokozatosan minden csoportban bevezetésre került,mint helyi nevelési sajátosságunk színesítése,módszertani kiegészítésként.

2010 novemberében vettünk részt a referenciai intézmény előminősítésén, majd 2015 augusztusától óvodánk referencia intézményként működhet az alábbi területeken:

- *Befogadó pedagógiai gyakorlat/integrációs pedagógiai program alkalmazásában minta intézmény, feladat ellátási hely- Szabadidő szervezés családok számára.*
- *A reform pedagógiák valamelyikét képviselő intézmény, feladat ellátási hely- Epochális programunk a kompetencia tükrében.*

2. Óvodai nevelési programunk sajátos céljai:

- Sikerorientált, színesen kommunikáló, a környezetben jól eligazodó, problémájukra - aktívan közreműködve- saját megoldást találó, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező gyerekek nevelése.
- Esztétika iránt fogékony, tág vizuális látásmóddal rendelkező gyermekek nevelése
- *A gyermeki aktivitás, motiváltság kíváncsiság ébrentartása, és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetencia érzés kialakítása.*

- *A Zöld óvoda cím elnyerésével a gyermekek környezeti kompetenciáinak fejlesztése, a környezettudatos magatartásuk megalapozása.*

2.1. Óvodánkban három fejlesztő innovátor mesterprogram működik:

- *A „**Csak biztonságosan!**” mesterprogram megvalósításával résztvevő gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó, biztonságukat elősegítő ismeretek bővítése, a közlekedéshez kapcsolódó képességek fejlesztése. A szülőkkel, szakemberekkel, pedagógustársakkal való együttműködés során, olyan játékos programok szervezése, új innovatív módszerek alkalmazása, amelyek lehetőséget nyújtanak – a hátrányos helyzetű gyermekek bevonásával az esélyegyenlőség megteremtéséhez –, a biztonságos életvitel, a közlekedési kultúra megalapozásához.*
- *A „**Gyermeki kommunikáció fejlesztése több területen keresztül**” mesterprogram megvalósításával az óvodánkba járó gyermekek beszéd értésének, beszédészlelésének fejlesztése, segítése és ezzel hátránykompenzációs megvalósítása. Az irodalom, a magyar nyelv szépségeire való ráirányítás, olvasóvá nevelés, az élő beszéd, mint kommunikációs eszköz megszerettetése már az óvoda megkezdése előtti kortól.*
- *Intézményünk speciális programjainak tevékenységeivel, egyénileg kialakított eszközeivel, és módszereivel, a **családokkal együttműködve** segítjük a gyermekek érését, harmonikus, egyéni képességüknek megfelelő kiegyensúlyozott fejlődését, a fennálló környezeti hátrányok ellensúlyozását.*
*Olyan fejlesztő tevékenységek működtetése, kiemelten a mozgás, az anyanyelvi nevelés, a művészeti tevékenység, és a környezettudatos magatartás terén, amely segíti a hátránykompenzálást, megteremti az **esélyegyenlőséget**, és **felfedeztet** a **tehetségigéretes** gyermeket.*

3.A program pedagógiai és pszichológiai koncepciója

A keretprogram 2. 3. 1. és a 2. 3. 2. fejezeteiben megfogalmazott feladatokkal megegyező.

A közösségi nevelés alapelve, hogy a gyermek, mint egyén találja meg helyét a közösségben.

Nevelési cél, hogy igényévé váljon a csoporttal való együttműködés, ugyanakkor egyedül is tevékenykedhessen. A társas kapcsolatok alakulásának legfőbb eszköze elsősorban a játék, ezt követik a közös tevékenységek, a közösen végzett feladatok, a különböző szervezeti keretekben megvalósuló tanulási formák. (Kompetencia alapú óvodai nevelési program)

3.1 A hatékony képességfejlesztés kritériumai

Egyéni képességfejlesztés individualizált formája akkor hatékony az epochális programban, ha:

- A megismerő képességfejlesztése természetes közegben szerzett tapasztalatra épül.
- A fejlesztendő részképességeknek megfelelő tevékenységet gyakoroltatunk.
- A gyakoroltatás hosszan tartó, folyamatos, egymásra épül, fokozatosan nehezedik és játékos.
- Pontosan tudjuk milyen előzetes tapasztalattal, ismerettel, magatartási jellemzőkkel rendelkezik a gyermek, mely területeken fejlettebb, hol vannak lemaradásai, azaz milyen a képességszintje.
- Minden gyerek egyéni ütemében haladhat, önállóan tevékenykedhet.
- A feladat önálló gondolkodásra készíti, nemcsak analóg megoldásra.
- Önként, öntevékenyen, aktívan vesznek részt a folyamatban, mert a fejlődés gyorsabb, eredményesebb, ha egybeesik a gyermek tevékenységvágyával
- Belső indítékra (érdeklődés, kíváncsiság, tudásvágy) épülő motiváció készíti a tevékenységre, pozitív viszony alakul ki a gyermekben a tevékenységek iránt.
- A külső motiváció ritka, de megjelenik, ha szükségessé válik. Ez elsősorban a tanulás megkezdésére irányuljon.
- A külső készíttetés helyét fokozatosan átveszi a belső motiváltság, melyet kivált az érdekes, vonzó játékokra épülő tanulás, felkeltve a gyermek kíváncsiságát, tevékenység- és tudásvágyát, a szabályjáték sikeres, eredményes megoldási vágyát, a játék, a tanulás örömeit.
- A tanulásban az egyénnek tervezett játék, játékos feladat erőfeszítés árán, de eredményesen megoldható.
- A feladat végzése közben szükség szerinti segítséget kap a gyermek, az óvónő figyelemmel kíséri külön- külön minden gyermek tevékenységét, és észreveszi a megakadást, meghagyva neki a hibázás, tévedés, próbálkozás, önkorrigálás jogát. Az óvónői segítség ne a gyerek helyetti feladatmegoldást, hanem közös gondolkodást eredményezzen, így erőfeszítés árán jut sikerhez a gyerek, meg tanul kitartóan dolgozni, a nehézségek nem meghátrálásra, hanem újra és újra próbálkozásra ösztönzik.

- Az óvónő értékelése ösztönző, mindig reális, ne elítélő, elmarasztaló, megbélyegző, megszégyenítő legyen. A pozitívumokra építve, bízva a gyermekben, kifejezi azt a hitét, meggyőződését, hogy a gyermek képes az eredményes munkára.
- Értékelésében arra fektet hangsúlyt, ami jó, a hibák kijavítására lehetőséget ad.
- Kialakul olyan tanulási légkör, melyben feloldódnak a szorongások, természetes a gyerekek megnyilatkozása (a gyengébb képességűeké is), amelyet szeretet, egymás elfogadása, emocionális biztonság jellemez.
- Mindenkit meghallgat az óvónő, mindenkinek válaszol is, nem kerül senki sem hátrányos helyzetbe.
- A gyerekek meg tanulnak önállóan dolgozni - kialakul a szükséges önfegyelm -, betartják a tevékenységekhez kapcsolódó szabály- és szokásrendszert.
- Óvatosan, szabályosan használják az eszközöket, eszközhasználatuk biztos.
- Az óvónő és a gyerek, gyerek és gyerek között oldott, de a tevékenységre koncentrálnak interaktív, kommunikatív viszony alakul ki.
- *A valódi tudást a gyermek maga fejtje meg a cselekvésen, keresztülajátítja el, amelyet képes alkalmazni képességei készségei által.*
- *A játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja.*

3.2 A tanulásról, a tanulás szervezeti formája

A program szerinti tanulás eltér a hagyományos tanulástól. Ennek egyértelmű igazolása az epochális rendszer és az egyén fejlesztés középpontba állítása.

A program gyermekszemléletével nem egyeztethető össze a kötelező foglalkozások - kivétel a testnevelés foglalkozás - szervezése. Nem használható a kezdeményezés szó sem, mert a tanulás szervezéséhez, a gyermekérdeklődésének felkeltéséhez semmilyen mesterséges motiváció nem szükséges. Az a szerencsés és kívánatos, hogy maga a tevékenység vonzza a gyereket, a tanulás öröme, élménye, sikere motiválja, nem valamilyen külső felhívó inger. A tanulást kötetlen tanulási folyamatnak nevezzük, ami annyit jelent, hogy a gyerek számára a részvétel önkéntes, az óvónő pedig a megfelelő időben megteremti a tanulás feltételeit, minden felhívó jelleget mellőzve, szervező, előkészítő munkát végez.

Az egyetlen kötelezően szervezett foglalkozás a testnevelés. Az óvónő által rendszeresen szervezett kötetlen tanulás ideje a napirendben a tízórai befejeztével mindennap általában azonos időben, azonos helyen történik.

A gyermek önálló döntésén alapuló tevékenység rendszerben az óvónő megfelelő mennyiségű és minőségű segítségadást biztosít.

4. Az epochális tanulási rendszer

Az epochális tanulás olyan rendszer, amelyben:

- A testnevelés kivételével minden tervezett tanulás kötetlen, mert ez az a szervezeti forma, amelyben a 3-7 éves korú gyermekek képességei jobban aktivizálhatók, amelyben megőrizhetik autonómiájukat.
- Önként, de egyszerre maximum 6-8 gyerek vehet részt.
- Elkerülhető, hogy legyenek olyan gyerekek (tankötelesek), akik az önkéntesség miatt esetleg rendszeresen nem vesznek részt a szervezett tanulási folyamatban.

A tanulási tevékenység szervezése epochákban történik, környezetismeret, környezetvédelem, munka, írástudás és matematikatanulás epochák vannak, melyek helyét és idejét a tanévben az aktualitás (pl. évszak) határozza meg.

Ez azt jelenti, hogy a környezeti és matematikai tanulás ciklusokba rendeződve követi egymást. Egy epochába sorolt témakör (pl. őszi) anyagával több hétig (3 hét) lehet foglalkozni folyamatosan. A naponta ismétlődő feldolgozás megteremti a folyamatos gyakorlás feltételeit, de azt is eredményezi, hogy a témakör feldolgozása mindig az egészből indul, majd a részek egymásra építésével az egészhez tér vissza. Epochális feldolgozás eredményeként megszűnt az ismeret – és tapasztalatszerzés mozaikolása, foglalkozásokra szétesése.

A témakör feldolgozásának mélységét mindig az epochális tanulásban részt vevő gyerekek egyéni fejlettsége határozza meg.

A gyerekek öntevékenyen vesznek részt a tanulásban, a folyamatos, egymásra épülő, fokozatosan gazdagodó, koncentrikusan bővülő tapasztalatszerzés eredményeként lépésről-lépésre felfedezik az oksági viszonyokat, összefüggéseket, képesek azonosságok, különbözőségek meglátására, általánosításra, konkretizálásra és adott vagy választott szempont szerinti osztályozásra.

Az epochákat témakörönként kell kialakítani, hozzákapcsolva lehetőség szerint komplexen a zenei – és a mese, vers anyagot, ábrázoló technikát, mozgást.

Az epochák időtartama (az, hogy hány hétig tart) a feldolgozandó témakörtől függ, ettől eltérés csak a kiscsoportban van.

A 3-4 éves korcsoportban a ciklusok két hetesek. A külső világ tevékeny megismerése matematika és környezet ciklusok között úgynevezett pihenő hetek vannak, ami azt jelenti, hogy ezeken, a heteken nincs ciklus, de van minden más tanulás, mese, vers, ének, zene, énekes játék, gyermek táncrajzolás, mintázás, kézimunka és mozgás.

A témakör anyagát hetekre kell bontani úgy, hogy feldolgozásuk kövesse a tapasztalatszerzés és világlátás általános elveit, az általánostól indulva, a részeken át vissza az egészlegességig.

Az óvónők kötetlen, mikrocsoportos osztott és osztatlan életkorú csoportokban egyaránt – egyéni fejlődésre, fejlesztésre koncentráló tanulási tevékenységet szerveznek, maximum 6 gyermek részvételével, 4 napon keresztül, azonos témával, egyénekre szabott feladatokkal, módszerekkel, eszközökkel.

A részvétel 4 napon át a gyermekek számára lehetőség, eldönthetik, melyik napon, vagy egy héten át hányszor vesznek részt a tanulási tevékenységben. A negyedik napon az óvónő tanulni hívja azokat, akik addig önként nem vettek részt és 5-7 évesek. A bevonás minden tevékenységre (mese, vers, ének – zene, énekes játék, gyermektánc, rajzolás, mintázás, kézimunka, külső világ tevékeny megismerése,(matematika, környezet) vonatkozik.

A tanulási tevékenységet játékidőben, jól elkülönített, a tanuláshoz fenntartott helyen naponta – megközelítően – azonos időben szervezzük.

Az óvónőnek ki kell alakítania a nyugodt tanulás feltételeit:

- Elmélyülten játszó gyerekcsoport
- Jól átgondolt szokásrendszer (pl. halk beszéd, tapintatos viselkedés)
- Célszerűen berendezett csoportszoba, viszonylagosan elkülönített tanulóhellyel

4. 1. Az epochális tanulási rendszer jellemzői, pozitívumai

Az osztatlan és az osztott életkorú csoportokban a fejlesztés egyaránt az egyéni fejlettségre épül. Belső motiváció és nem külső kényszer hatására vesznek részt a gyerekek egy sajátos megismerő folyamatban, kivéve azokat, akik önként nem kapcsolódtak be, és tankötelesek. Számukra esetenként kötelezővé válhat a részvétel, hisz nem maradhatnak ki rendszeresen a szervezett tapasztalatszerzésből.

Egyszerre kevés gyerek vesz részt a szervezett tanulásban (6-8 fő), az óvónő minden gyerek tevékenységét külön-külön figyelemmel kíséri, kiküszöböli a sikertelenséget, kudarcot, növelve a gyermek önbizalmát, mely fokozza aktivitását, teljesítményét. Az óvónőnek pontosan tudnia kell, hogy az adott gyermeknek milyen szintű feladatot adhat ahhoz, hogy erőfeszítések árán sikerélményekhez jusson, vagyis a tevékenység elvégzésének eredményeként képességei fejlődjenek.

Az óvónő mindig meggyőződik arról, hogy a gyerek érti-e a neki adott feladatot, megoldásra ösztönöz, kitartásra, újabb próbálkozásra buzdít, értékelésével erősíti a gyerekekben a reális önbizalmat, ami fokozza biztonságérzetüket, emocionális stabilitást eredményez. A tanulás időtartama nem behatárolt, a gyerekek érdeklődésétől függ. Epochális rendszerben 1 héten át

akár 4-szer is részt vehetnek a tanulási tevékenységben, folyamatos gyakorlásra van lehetőség.

A gyermekek általában más-más feladatot kapnak, esetenként lehet azonos is, vagy a másik gyermek előző játékát is megkaphatják, ha azt az óvónő szükségesnek tartja, vagy a gyermek kéri.

Az epochális tanulási folyamatban (A külső világ tevékeny megismerése (matematika, környezet) benti feldolgozása a gyerekek az óvónők által tervezett játékokon, játékos feladatokon keresztül szerzik meg, gyakorolják, alkalmazzák ismereteiket Az epochák témakörei a Csoportnaplókban találhatóak

Az óvónők ciklusmegosztása az epochák ciklusváltásának a függvénye. Ennek értelmében az óvónők 3 hetes váltásban dolgoznak.

4.1.1. Az epochális tanulási rendszer pozitívumai:

- A program egésze személyiségközpontú, képességfejlesztő, melyben a kommunikatív fejlesztés kiemelt szerepet játszik.
- A jól átgondolt szokásrendszer kialakul, a gyerekek pontosan tudják, hogy mit kell tenniük, hogyan kell viselkedniük, ha egy-egy tevékenységbe bekapcsolódnak, vagy éppen befejezik azt.
- Az óvónők a ciklus megosztásával folyamatosan követni tudják az egyes gyerekek tapasztalatszerzését, ismereteinek bővülését, képességeik fejlődését. Mely területen vannak lemaradásaik.
- A gyakoroltatás folyamatos, egymásra épülő, fokozatosan nehezedő és játékos..
- Belső indíttatásra vesznek részt a gyermekek a tanulásban. Választhatnak a tevékenységek közül.
- Az 5-7 évesek számára felállított követelmény a tanulási folyamatnál igen pozitív.
  - a) Csak akkor mehet el, ha elvégezte a feladatot.
  - b) Önfegyelem, szándékos figyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat erősítése, az iskola megkezdéséhez szükséges magatartás kialakítása.
- A tanulásban az egyénre tervezett játék, játékos feladat a gyermekek számára eredményesen megoldhatók, meghagyva a hibázás, tévedés, próbálkozás, önkorigálás jogát. Lehetőség nyílik a gyermek és az óvónő közötti közös gondolkodásra.
- A gyermekek számára öröm lesz a tanulás, a tanuló asztalnál a résztvevők sikerélményben részesülnek, feloldódnak szorongásaik.

- Meg tanulnak az eszközökkel óvatosan és szabályosan bánni.
- Az oldott tanulási légkörben szinte „megnyílik” a gyermek, megnő a beszédkedve is. Megvalósul a cselekvés – gondolkodás – beszéd egysége.
- A gyermekek egy héten belül akár négyszer is részt vehetnek a tanulási tevékenységben, megerősödik a tanulás iránti vágy, a tanulás szeretete.
- A gyermekeket, a vonzó tanulást segítő játékok folyamatos gyakorlása, új megoldások keresésére ösztönzik.
- A tanulójátékok használata lehetőséget ad a részképességek fejlesztésére, a műveltségterület gyakoroltatására.
- A megismerő képességfejlesztése a természetes közegben szerzett tapasztalatra épül. Valóság tárgyain történő megfigyelés, természetes környezet.
- A tanulási folyamatban csak maximum 8 gyermek vesz részt, így lehetőség nyílik az egyéni fejlesztésre.
- Az egyes játékfeladatok során a problémahelyzetek megoldását, annak útját a gyermek keresi meg, (többször maga adja meg a feladatot) ezáltal megszűnik a sémákban való gondolkodása.
- A gyermek a feladatvégzés során, saját üteme szerint haladhat.
- A környezeti témakörök feldolgozásával megláttatjuk a gyermekkel a környezet esztétikumát, a természetvédelmi feladatok a természethez kötődő pozitív viszonyokat alakítja.
- A játékok továbbfejleszthetősége, egy ugyanazon játékban rejlő lehetőségek kihasználása.
- A beszédfejlesztés kiemelt szerepe is jelentős, hiszen tapasztaljuk, hogy a gyermek beszédkultúrája csökken, ezen a területen vannak feladataink.
- Az ének-zene énekes játék, gyermektánc esetében igen jó az a nagyfokú rugalmasság, hogy nincs a felkínált tevékenységnek meghatározott időpontja és napja. Így a fejlesztési feladatokat is a hét bármely napján megvalósíthatjuk. Az ének-zene a gyermekek érdeklődésén alapszik, a tevékenység ideje az érdeklődés függvénye. .
- Naponta (már a reggeli érkezés után) lehetőséget biztosítunk a rajzolásra, a mintázásra, a kézimunkára, a csoportban. Ebben a tevékenységben is a gyermek sikerélményhez jut, hiszen mindig olyan technikával dolgozhat, amellyel ki tudja fejezni önmagát.

- A kötelező mozgás ciklusfeladatának meghatározásával segíti a gyermekek hatékony mozgásfejlesztését.
- A munka, mint célirányos tevékenység nagy hangsúlyt kap a programban az önkiszolgáló, a naposi, illetve a mindennapi étellel kapcsolatos munkák, és a heti munkanap nevelő értékeit folyamatosan tapasztaljuk.
- A ciklusos és heti tervezés segíti a tudatos, rendszeres munkát.
- A mindennapi mese, vers hatására fejleszhető a gyermek érzelmi azonosulása, bábozó, dramatizáló készsége, szóincse, kommunikációs készsége.

4.2. A játék szerepe az epochális tanulási folyamatban

A keretprogramban megfogalmazottakon túl, helyi programunk sajátosságai

A gyermekek az óvónő által tervezett, elkészített szabályjátékok, játékos feladatain keresztül ismerkednek a matematikával, dolgozzák fel a környezetről szerzett tapasztalatokat, ismereteket. Egyértelműen el kell különíteni a játékidőben játszott és tanulási folyamatban felhasznált játékot.

Az Epochális tanulási folyamatban alkalmazott játék, és minden esetben magában hordozza azt a műveltség és tudás tartalmát, melyet megértetni, elsajátíttatni, gyakoroltatni kívánunk a gyerekekkel. Ez mindig egyéni képességekhez tervezett játék, amely arra szolgál, hogy az adott gyermek képességeit fejlessze öntevékeny részvételével. Ezek a játékok a képességfejlesztés eszközei és módszerei is. Olyan eszközök, amelyek együttesen magukba hordozzák a játék és a tanulás pozitívumait.

4.3 A kötetlenségről

A kötetlenség a gyermek önkéntességet, választási lehetőséget jelent a tevékenységek közül. Eldöntheti, hogy:

- Részt vesz-e a tanulási tevékenységben, vagy tovább játszik,
- A hét melyik napján vesz részt és egy héten hányszor.

A kisebbeknek azt is jelenti, hogy felállhatnak az asztaltól vagy a tevékenység helyéről, és elmehetnek, ha akarnak – természetesen csak akkor, ha kapott vagy választott feladatukat befejezték - úgy, hogy a többieket ne zavarják.

Az 5-7 évesek – akik tankötelessé válhatnak – csak akkor mehetnek el, ha elvégezték a feladatokat, amit az óvónő nekik tervezett.

Az ő esetükben követelmény az önfegyelemre épülő szándékos figyelem, kitartás, feladattudat, feladattartás, szabálytudat erősítése, mint az iskola megkezdéséhez szükséges magatartás.

Az óvónő számára a tudatosan tervezett tanulási helyzet megteremtését jelenti, naponta megközelítően azonos időben és helyen. . A ciklusra, hétre meghatározott keretanyagból neki kell eldönteni, hogy melyik gyerekek milyen nehézségű játékot, feladatot ad. (a gyerekek kívánságát is figyelembe veszi, ha ők egymás játékát kérik.) az alternatívák közül kell választani a gyermek aktuális teljesítményéhez, érdeklődéséhez igazodva.

Birtokában kell lennie az egész éves tematikus tervnek, mert az egyéni eltérések és a fejlesztés következményeként vannak olyan gyerekek, akiknek a heti anyag jelenti az új ismeretet, vannak olyanok, akikkel az előző ciklus anyagához kell visszatérni, és olyan gyerekek is vannak, akik már jóval előrébb tartanak az ismeret és tapasztalatszerzésben. Igaz ez az osztott és osztatlan életkorú csoportok esetében is.

4. 4 Módszerek, eszközök, munkaformák

Az Epochális tanulásban alkalmazott **módszerek**:

1. Szabályjátékok – a gyerekek önálló munkáján alapulnak. Természetes környezetben és valóságos tárgyakon történő szemléltetés, bemutatás, irányított megfigyelés, 6-8 fővel, egyéni fejlettség szerinti szempontokkal.
2. Gyakorlás, ismétlés, beszélgetés ellenőrzés, értékelés, hibajavítás.

A módszerek nem önállóan jelennek meg, a tanulási folyamatban összekapcsolódnak egymást erősítve, segítve a gyermek fejlettség szerinti befogadását.

Az **eszközök** érzelmi, észleleti motivációval ösztönzik a gyermekeket az ismeretszerzésre, segítik érdeklődésük felkeltését, megtartását.

Az epochális tanulás eszköze maga a környező valóság, a valóságos tárgyak, élőlények (állatok és azok makettjeiből, képeiből, rajzokból készített játékeszközök, játékos feladatok.

A valóságról szerzett tapasztalat alkalmazásához készített környezeti játékok képei, rajzai, makettjai élethűek, színesek, nem tartalmaznak mesés elemeket.

A matematikai játékokhoz felhasznált formák változatosak, színesek. Követelmény, hogy az eszközök ne csak az ismeretek, tapasztalatok megszerzését, alkalmazását szolgálják, hanem a gyerekek esztétikai érzékét is fejlesszék.

Munkaformák: a tanulási tevékenységben a mikrocsoportos egyéni, individualizált munkaforma szolgálja legjobban a gyermekek egyéni képességfejlődését.

- ❖ Frontális munkaformát
- ❖ Csoport és páros munkaforma.
- ❖ Mikrocsoportos egyéni munkaforma

A mikrocsoport kiscsoportot jelent, azt hogy a szervezet, kötetlen tanulásban – matematika, környezet, benti feldolgozás és ábrázolás – maximum 6-8 gyermek vehet részt.

A gyermek önállóan végzi feladatát, tehát rendelkeznie kell az egyéni feladatvégzéshez szükséges tulajdonságokkal (türelem, feladattudat, feladattartás, kitartás, önfegyelem, eszközhasználat stb.).

Egyéni feladatadásnál az óvónőnek ismernie kell:

- A gyermek előzetes tudását,
- Aktivizálhatóságát,
- Egyéni munkára való képességét,
- Eszközzel való bántási tudását.

Az egyéni tanulás pozitívumai:

- Minden gyermek számára biztosítja az eredményes tanulást,
- A tanuláshoz az erőfeszítés árán elért siker kapcsolódik, ami fokozza a teljesítményt,
- Pozitív attitűdváltozást eredményez a gyermeknek önmagához – önértékelés – és a tanuláshoz való viszonyában,
- Gyarapodik tudása saját előző szintjéhez képest előrelépés, fejlődés történik,
- Egyéni bánásmódra,
- Figyelemre alapozva pozitívan alakul a gyerek – óvónő viszony.

4. 5. Az epochális tanulás tevékenységi formái

A kötetlen epochális tanulási rendszer tartalmi összetevői a külső világ tevékeny megismerése (környezet és matematikatanulás,) ének zene, énekes játék, gyermek tánc anyanyelvi értelmi fejlesztés és nevelés, rajzolás, mintázás, kézimunka, tevékenység és mozgás. Két epocha alakítható ki: környezetismeret, környezetvédelem, munka, illetve és matematikatanulás. A környezetismeret az élő természeti környezetben és társadalmi környezetben bekövetkezett változásokat, a változások hatásait, következményeit, törvényszerűségeit, míg a matematika a környező valóság tárgyait (mennyiség, kiterjedések stb.), tehát matematikai összefüggések szempontjából vizsgálja.

Mind a két tartalom a környező valóság összefüggéseinek, törvényszerűségeinek megismertetését szolgálja. A tanulás fő forrása mindkét epochában a gyermek saját tapasztalata. Öt epocha témakört dolgozunk fel, amelyek részletes kidolgozása az elektronikusan vezetett Csoportnaplóban található

A külső világ tevékeny megismerése környezet és matematika témaköreihez kapcsolódik a kompetencia programcsomag négy öseleme.

Ennek részletes tervezése, és reflexiója az elektronikusan vezetett csoportnaplóban található, az adott év aktuális időpontjainak megfelelően jelölve.

A tanulás tevékenységének módszerét az egyes csoportokban az óvónők szakmai önállóságára bízunk, (Mese, vers, Rajzolás, mintázás, kézimunka, Ének-zene, énekes játék gyermek tánc) így azok tartalmában eltérőek is lehetnek.

Az éves munkaterv készítésekor meghatározzuk az adott nevelési évben megszervezendő témaheteket, melyek a Nyitnikék Játszóház programjaihoz kapcsolódik.

4. 5. 1 A külső világ tevékeny megismerése: Környezetismeret, környezetvédelem.

A környezet megismeréséhez a tapasztalatokat a gyermek a helyszínen, természetes környezetben szerzik.

Az óvónő az epocha első 2-3 hetében 6-8 gyermekkel megy a helyszínre, az óvodában maradékkal a másik óvónő foglalkozik. Ettől függetlenül nem szűnnek meg a csoportos kirándulások sem, hiszen a közös élményszerzés, az összetartozás érzésének erősítése fontos feladatunk. Gyakran nyitó, vagy záró aktusa a csoport kirándulás környezet epochának (pl. évszakoknál).

A beszélgetés kiemelt módszer. .

A célirányos megfigyelés – mely maximálisan alkalmazkodik a gyermekek érdeklődéséhez – az elmélyülés, az egymásra épülő folyamatot képező tapasztalatgyűjtés biztosítja a szükséges ismeretek megszerzését. .

A ciklus utolsó hetében a tapasztalatok, ismeretek alkalmazását gyakorolják a gyermekek a csoportszobában a szervezett tanulási helyzetben játékokon keresztül.

4. 5. 2 A külső világ tevékeny megismerése: Matematikai tanulás

A spontán helyzeteken kívül rendszeresen szervezni kell matematikai tanulást, ahol lehetőség van a hatékony és tudatos egyéni képességfejlesztésre. A gyerekek a feladataikat matematikai játékokkal, játékos feladatokkal oldják meg. A játékok színesek, esztétikusak, a gyermekek szívesen dolgoznak velük.

A matematika ciklusok szervezése, az epochák témaköreinek meghatározása, hetekre bontása, osztatlan, középső és nagy csoportban azonos.

Az epochák témakörönkénti, részletes kidolgozása az elektronikusan vezetett Csoportnaplóban található.

Az óvónő a teljes ciklusra készül. A ciklus keretanyagát hetekre bontja, majd hetente egymásra építve megtervezi a heti részfeladatokat és a feladatokhoz a feltehetően felhasználásra kerülő játékokat. A feladatadás sorrendjét befolyásolja a fejlettség, a játékok bonyolultsága.

Arra is fel kell készülnie az óvónőnek, hogy vannak olyan gyerekek, akik a hét minden napján részt vesznek a tanulásban, ezért elegendő játékkal kell rendelkeznie.

4. 5. 3. Anyanyelvi és értelmi nevelés

Az anyanyelvi nevelés és az értelmi nevelés áthatja az óvodai nevelést, tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenység rendszernek.

Illem

Az anyanyelvi neveléshez szorosan kapcsolódik az illem. Ahhoz, hogy a gyerekek az élet produkálta helyzetekben mindig gyorsan és megfelelően tudjanak eligazodni, meg kell nekik tanítani a helyes viselkedés és együttélés elemi szabályait, melyeket természetes élethelyzetekben gyakorolhatnak:

Kidolgoztuk a Szokás és Magatartáskultúra szabályait, melynek részletes havi, majd heti lebontása az elektronikusan vezetett Csoportnaplóban található.

Mese, vers

Mesét vagy verset – egy hétig ugyanazt – a hét minden napján hallanak a gyerekek, megközelítően azonos időben.

Szövegűen, szemléltető eszköz nélkül mesélnek az óvónők.

A mesevárás hangulatát a mesesarok függönyének elhúzása és a gyertyagyújtás teremti meg. A mesén való részvétel a gyermekek számára mindig önkéntes. Ők döntenek el, hogy mikor akarják csak játék közben távolról hallgatni a mesét, és mikor akarnak közvetlenül részesei lenni ennek a folyamatnak.

Fontos a mesék, versek helyes arányának megválasztása, ne kerüljön egyik sem túlsúlyba.

A mesélés játékidőn belül történik. A gyermekeknek ismerniük kell a mese alatti szabályokat, szokásrendszert, pl.halk beszéd, csendes játék.. Az óvónő és a gyermek közötti kapcsolat akkor teljes, ha végig szemben ülnek egymással, óvónő tartja a gyermekekkel a szemkontaktust.

4. 5. 4 Ének-zene, énekes játék gyermek tánc

„Az ének-zenének nincs meghatározott időpontja és napja.”

A hét minden napján, játékidőn belül a mesét követi az ének, ami egy másfajta játéklehetőség a gyermek számára. Aki akar, részt vesz rajta, aki nem akar, az tovább játszik. Mivel a részvétel önkéntes, és a résztvevők változók, ezért fontos, hogy a hét bármely napján legyen lehetőségük a gyerekeknek az énekes játékokra.

A zenei anyag témájában kapcsolódjon az adott epochához. A tevékenységben egy héten át

ugyanaz a zenei anyag. A zenei feladatokat is egy hétre kell bontani.

Naponta annyi időt lehet szánni az éneklésre, és annyi feladatot kell gyakorolni, amennyit a gyerekek érdeklődése lehetővé tesz. A fontos az, hogy az adott hétre tervezett feladatokat a hét folyamán megvalósuljanak.

A csoportszobában állandó, megszokott helye legyen, amely megfelelő nagyságú a dalos játékok számára. Lehetőséget kell teremteni a spontán zenélésre, éneklésre, táncra, mozgásra, az improvizációs képesség fejlődésére. A zenei nevelésünk anyagának témája kapcsolódik az adott epochához. A zenei kreativitás fejlesztése az önkifejezés újabb csatornáját nyitja meg a gyermek előtt.

4.5.5 Rajzolás, mintázás, kézimunka tevékenység

A helyi programunkból adódó sajátosságok a keretprogramban megfogalmazottakon túl.

- ❖ A gyermekek alkotó kedvét nem szorítjuk szűk időkeretbe. A hét minden napja szükséges ahhoz, hogy a gyermek a tevékenység gazdagságáért, sokszínűségéért, önmaga belső látásmódja kifejezéséért vegyen részt a felkínált tevékenységben. melyet egyszerre 6-8 gyerek választhatja. A létszám a technikától is függ. Így valósítható meg, hogy a résztvevő gyermekek személyre szóló segítséget kapjanak, az óvónő követni tudja szín, formaviláguk, technikai ismeretük, eszközhasználatuk fejlődését.
- ❖ A tevékenységben való részvétel az óvónő mindennapos feladata. Együttműködik a gyerekekkel, szemlélteti a technikai eljárásokat, 5-6, maximum 8 gyereknek mutatja be, így az esetleges hiányosságok hamar orvosolhatók.

4.5.6 Mozgás

Az epochális tanulási rendszerhez igazodva ciklusos bontásban tervezzük a mozgás anyagát. Ezután a fejlesztendő képességekhez hozzárendeljük azt a mozgás mozgásanyagot, amellyel a fejlődést kívánjuk elérni. Egy ciklus több hétből áll, a feladatokat is célszerű hetekre bontani.

*A gyermekek harmonikus mozgásfejlődése, érzelmi intelligenciája, és kognitív képességeinek fejlesztése érdekében **gyermek jóga** foglalkozások beépítése napirendünkbe.*

4.6 Munka

Munkafajták a keretprogramban megfogalmazottakon túl:

1. Heti munkanap
2. Környezeti ciklushoz kapcsolódó munkák
3. Naposi munka

1. Heti munkanap

Hetente egyszer mindig ugyanabban az időben az óvónő elkezdni annak a munkának a végzését, melyet egy nevelési évre a csoportja számára választott. A munkát az óvónő kezdi el, a gyermek csatlakozhatnak. Aki bekapcsolódik, annak a munkafázisait pontosan, tökéletesen kell végezni, s csak akkor hagyhatja abba, ha végigvitte a folyamatot. A gyermekek valódi eszközökkel dolgoznak – ismerik a balesetvédelmi és higiéniai szabályokat – a munka eredményét ők maguk is látják.

A külső világ tevékeny megismerésén belül a környezeti ciklushoz kapcsolódó munkák:

A tanuláshoz kötötten tervezve az elektronikusan vezetett csoportnaplóban található.

5. A nevelés kerete és a csoportszervezés

5.1 A folyamatos napirend

Az óvodai élet keretét a napirend adja. A jól szervezett, de rugalmas keret a gyerekek kiegyensúlyozott életritmusának, biztonságérzetének a záloga.

A folyamatos napirend zökkenőmentes megvalósítása feltételezi az óvónők által alaposan átgondolt, a gyerekekkel elfogadtatott, megtanított, betartott szokásrendszert. A gyermekeknek pontosan tudniuk kell, hogy mit kell tenniük, hogyan kell viselkedniük, ha egy-egy tevékenységben be akarnak kapcsolódni (étkezés, tanulás), vagy éppen be akarják azt fejezni.

A napirend és a hetirend a csoportnaplóban található.

A hetirendünk az óvónők által szervezett fejlesztő tevékenységek napját határozza meg.

5.2 Csoportszervezés

Intézményünkben vegyes és homogén életkorú csoportok szervezése mellett döntöttünk.

A közösségi nevelés alapelve, hogy a gyermek, mint egyén találja meg helyét a közösségben. Nevelési cél, hogy igényévé váljon a csoporttal való együttműködés, ugyanakkor egyedül is tevékenykedhessen. A társas kapcsolatok alakulásának legfőbb eszköze elsősorban a játék, ezt követik a közös tevékenységek, a közösen végzett feladatok, a különböző szervezeti keretekben megvalósuló tanulási formák.

6. Óvodánk hagyományai, ünnepei

Kiemelt figyelmet fordítunk a népi hagyományok ápolására, jeles és zöld napjaink megünneplésére. Részletes programjainkat az éves munkaterv tartalmazza.

7. Gyermekvédelem

A keretprogramban megfogalmazottakon túl, a munkaköri leírások, éves munkatervek tartalmazzák a konkrét feladatokat.

7.1 A hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése

A pedagógiai program alapján, és a helyi óvodai fejlesztő program keretében.

8. Együttműködés kapcsolatok

A keretprogramban megfogalmazottakon túl a konkrét kapcsolattartási formákat a mindenkori éves munkaterv tartalmazza.

9. Tárgyi feltételek

A felújított óvodánk tárgyi felszereltsége megfelelően biztosítja az ide járó gyermekek fejlesztését minden területen. Ennek ellenére folyamatosan keressük a pályázati lehetőségeket a szükséges eszközök fejlesztésére.

IKT eszközeink lehetőség szerint bővülnek, cserélődnek.

10. A program alkalmazásához szükséges önképzés, továbbképzés

A pedagógusok beiskolázása a részletes Továbbképzési Tervben található.

Salgótarján, 2021. szeptember 01.

Fehér Edit
Tagóvoda. vezető